

Studentsamskipnaden diskriminerer ikke personer med nedsatt funksjonsevne ved å ha en maks botid på åtte år

Spørsmålet i saken var om Studentsamskipnaden sitt reglement for tildeling av studentboliger indirekte diskriminerer studenter med nedsatt funksjonsevne når maks botid for studenter er åtte år (normal tid er seks år).

Studentsamskipnaden viste til at botidsbegrensningen er begrunnet med at det er et misforhold antall studenter og tilgjengelige studentboliger. Det er stor rift om studentboligene, og det er lange ventelister. Det ble vist til at tildelingen av studentboliger er et knapphetsgode med en stor økonomisk fordel. Ombudet fant at botidsbegrensningen vil oppfylle formålet om å gi flest mulig studenter mulighet til å leie studentbolig, og la til grunn at begrensningen i botid anses som nødvendig for å oppfylle et saklig formål. Ombudet fant heller ikke at botidsbegrensningen var uforholdsmessig inngripende overfor personer med nedsatt funksjonsevne.

Saksnummer: 10/112

Dato: 25. februar 2011

Lov: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

Ombudets uttalelse

Sakens bakgrunn

X henvendte seg til ombudet på bakgrunn av at hun ble truet med utkastelse fra den studentboligen hun har disponert gjennom Studentsamskipnaden. X er PhD-stipendiat ved Universitet Y, men har siden 2006 vært sykemeldt på grunn av forhold ved arbeidsplassen.

Det er på det rene at X har disponert en bolig gjennom Studentsamskipnaden siden ... 2000, og at hun i 2009 fikk avslag på søknad om fornying av leieboerkontrakten. Begrunnelsen fra Studentsamskipnaden var at maksimal botid (åtte år) var overskredet.

Reglene for botid i Studentsamskipnaden sine studentboliger er knyttet til normert studietid for mastergrad. Etter kvalitetsreformen er normert studietid for mastergrad fastsatt til fem år. Fra 1. august 2009 ble maksimal botid i Studentsamskipnaden sine studentboliger satt til seks år, men inntil åtte år for studenter med særlige behov, for eksempel sykdom, fødsel eller liknende. Tidligere var botiden sju, henholdsvis ti år. Reduksjonen i botiden er knyttet til at det er stor etterspørsel etter rimelige studentboliger, og at flest mulig student bør få dra nytte av de økonomiske fordelene ved å kunne disponere en studentbolig under studiene.

Bestemmelsene er nedfelt i Reglement for tildeling av studentboliger i Studentsamskipnaden. Reglementet ble lagt ut på www.Studentsamskipnaden.no/bolig i juni 2009, samt på studentportalen, men ble ikke aktivt sendt ut til beboerne i studentboligene.

Partenes syn på saken

Klager X:

X hevder at det nye reglementet for tildeling av studentboliger i Oslo indirekte diskriminerer studenter med nedsatt funksjonsevne ved at man nå kun får lov til å bo i en studentbolig i åtte år.

Hun viser til at mange studenter med nedsatt funksjonsevne har redusert studieprogresjon. Enkelte studenter med nedsatt funksjonsevne bruker dobbelt så lang tid på studiene sammenliknet med andre studenter. Hun mener derfor at reglementet ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til de særlige behovene for tilrettelegging studenter med nedsatt funksjonsevne har.

X hevder at hun uansett ikke har bodd i studentboligen som student i mer enn åtte år, og at Studentsamskipnaden derfor har avslått søknaden på feil grunnlag. X begrunner dette med at hun kun har vært student siden 2003, og at hun før denne tiden leide bolig gjennom Studentsamskipnaden som gjesteforsker ved Universitetet Y. På grunn av sin kroniske sykdom hevder hun derfor at hun hadde krav på å bli vurdert på særskilt grunnlag også etter de nye bestemmelsene, og burde fått lov til å bli boende frem til høstsemesteret 2011. Hun mener dessuten at det ikke står noe sted i Studentsamskipnadens reglement at man ikke har boret som doktorgradsstipendiat (PhD), og at hun derfor er berettiget til å kunne leie studentbolig gjennom Studentsamskipnaden.

X mener at hun uansett burde ha blitt informert om endringen av reglementet før hun søkte om forlengelse av leiekontrakten. Hun mener at man ikke kan gi nye regler med tilbakevirkende kraft og i tillegg kreve at alle berørte skal finne ut av dette selv.

Avslutningsvis påpeker hun at man i reglementets § 10 kun omtaler "sykdom" som grunnlag for en særskilt vurdering om forlenget botid, og at dette på ingen måte kan sammenlignes med betegnelsen nedsatt funksjonsevne som tross alt omfatter mye mer.

Studentsamskipnaden:

Studentsamskipnaden avviser at X er blitt diskriminert på grunn av sin nedsatte funksjonsevne da Studentsamskipnaden avsto søknaden hennes om forlengelse av leiekontrakten. Studentsamskipnaden viser til at X hadde hatt en sammenhengende botid i en studentbolig gjennom dem fra 19. oktober 2000 og frem til hun fikk avslag på søknad om ny leiekontrakt. De viser til at forlenget botid ble vurdert, men at hun fikk avslag med begrunnelse at maksimal botid var nådd og at hun til og med hadde bodd flere semestre utover maksimal botid.

Videre påpeker Studentsamskipnaden at X er doktorgradsstipendiat, som er å betrakte som en etterutdanning som ikke gir grunnlag for tildeling av studentbolig etter det nye reglementet. Tidligere åpnet man for at også doktorgradsstipendiater kunne søke studentbolig, men i forbindelse med revideringen av reglementet, ble dette tatt ut fordi studentpolitikkerne ville prioritere studenter på et tidlig stadium i utdanningsforløpet.

Uansett hevder Studentsamskipnaden at de nå har en praksis som ivaretar studenter med særlige behov for utvidet botid, ved at det er lagt til rette for at disse kan disponere studentbolig to år lenger enn andre studenter. Studentsamskipnaden viser også til at organisasjonen har en rekke leiligheter som er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven:

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Saken reiser to spørsmål. Det første spørsmålet er om X ble diskriminert på grunn av sin nedsatte funksjonsevne da Studentsamskipnaden avsto søknaden hennes om fornyelse av leiekontrakt høsten 2009. Det andre spørsmålet er om Studentsamskipnaden sitt reglement for leie av studentboliger indirekte diskriminerer studenter med nedsatt funksjonsevne når maksimal leietid er satt til åtte år.

Ble X diskriminert?

X hevder at hun ble indirekte diskriminert på grunn av sin nedsatte funksjonsevne da Studentsamskipnaden avsto søknaden hennes om fornyelse av leiekontrakten hennes i november 2009.

X hevder at hun kun har vært student ved universitetet i Oslo siden høsten 2003, og at hun også etter det nye reglementet ville hatt rett til å bo i studentboligen fram til høsten 2011. Studentsamskipnaden avviser at hun i det hele tatt hadde rett til å bo i studentboligen da hun søkte om fornyelse av leiekontrakten høsten 2009, både fordi hun hadde disponert bolig siden høsten 2000, og fordi hun er doktorgradsstipendiat, og ikke ordinær student. Ved endringen av reglementet sommeren 2009 ble begge disse forholdene endret, og X burde være kjent med det endrede reglementet da hun søkte.

Ombudet har ikke grunnlag for å ta stilling til om X i det hele tatt hadde rett til å leie bolig gjennom Studentsamskipnaden fra høsten 2009, etter at vilkårene for leie ble endret sommeren 2009. Dette er spørsmål som ligger utenfor diskrimineringsrettslige spørsmål. Ombudet forutsetter at endringene av reglementet er gjort i henhold til gjeldende retningslinjer, og at endringen er gjort kjent gjennom de kanaler som studentene forventes å holde seg oppdatert på. Slik ombudet ser det, er det derfor mye som tyder på at X ikke oppfylte vilkårene for fortsatt leie, både fordi hun allerede hadde bodd i boligen i mer enn åtte år, og fordi hun er doktorgradsstipendiat og ikke ordinær masterstudent.

Diskriminerer reglementet studenter med nedsatt funksjonsevne?

Ombudet vil på generelt grunnlag vurdere om Studentsamskipnaden i Oslo indirekte diskriminerer studenter med nedsatt funksjonsevne ved at de har en maksimal botid på åtte år i sine studentboliger, for studenter med særlige behov.

Det er på det rene at reglementets bestemmelse om botid i utgangspunktet er en tilsynelatende nøytral bestemmelse. Det første spørsmålet ombudet må vurdere er derfor om denne bestemmelsen likevel fører til at studenter på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Normert studietid er etter kvalitetsreformen på fem år for de fleste mastergrader. Doktorgradsstipendiater har etter endringen av reglementet, ikke lenger rett til å disponere studentbolig gjennom Studentsamskipnaden. Ombudet legger derfor til grunn at studenter etter Studentsamskipnaden sitt reglement for tildeling av studentboliger skal dekke behov for bolig for studenter opp til masternivå.

En masterstudent uten særlige behov har rett til å leie studentbolig i inntil seks år. Det betyr at langt de fleste studenter kan bo i en studentbolig gjennom hele sitt studium. I tillegg åpner Studentsamskipnaden for at studenter med særlige behov kan få forlenget botiden med ytterligere to år, jf. reglementets punkt [...] som sier at *"dersom leietaker kan dokumentere forsinkelser i studieløpet grunnet sykdom ... behandles dette særskilt, og botiden kan forlenges"*.

Studentsamskipnaden har med andre ord åpnet for en konkret vurdering der det er behov for det, og Studentsamskipnaden understreker at de legger til rette for at enkelte studenter som har et behov for en utvidet botid skal få det. Spørsmålet er da om en absolutt botid på åtte år er for streng.

Ombudet har ikke kjennskap til hvor stor andel studenter med nedsatt funksjonsevne som bruker mer enn åtte år på sitt studium. Det er likevel ikke avgjørende for ombudets vurdering. Ombudet vil kort konstatere at enkelte studenter med nedsatt funksjonsevne vil stilles dårligere ved at Studentsamskipnaden setter en absolutt grense for hvor lenge en student kan disponere en studentbolig gjennom Studentsamskipnaden. Enkelte studenter trenger mer tid enn åtte år for å fullføre en mastergrad. For disse studentene vil det kunne oppleves belastende å måtte søke studentbolig på det ordinære boligmarkedet.

Spørsmålet for ombudet er om reglementet på dette punktet likevel må anses lovlig fordi begrensningen er nødvendig for å oppfylle et saklig formål, og ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den som rammes.

Begrensningen i hvor lenge studenter kan leie bolig gjennom Studentsamskipnaden er blant annet begrunnet med et misforhold mellom antall studenter og tilgjengelige studentboliger, samt at studentboligene er økonomisk gunstige å leie. Det er derfor stor rift om boligene. En begrensning i tiden en student kan disponere en slik bolig vil derfor oppfylle et formål om å gi flest mulig studenter mulighet til å leie denne form for bolig. Det må anses som et saklig formål.

Det neste ombudet må ta stilling til, er om det er nødvendig med en øvre tidsbegrensning på åtte år for å oppnå dette formålet. Sagt på en annen måte; er det mulig å sikre en rettferdig tilgang og fordeling av studentboligene uten en absolutt øvre tidsbegrensning i botid? Slik ombudet ser det, vil Studentsamskipnaden neppe kunne gjennomføre en rettferdig fordeling av et knapphetsgode som studentboligene må anses å være, uten å ha en øvre tidsbegrensning for leie av boligene.

Ombudet er også gjort kjent med at forskrifter for tildeling av studiestøtte åpner for en individuell vurdering for tildeling av støtte ut over maksimal tidsrom for støtte. Etter ombudets vurdering kunne det vært hensiktsmessig å harmonisere perioden for studiestøtte til personer med nedsatt funksjonsevne, og adgang til å leie studentboliger. Ombudet har likevel ikke grunnlag for å overprøve Studentsamskipnaden sin vurdering av at maksimal leietid skal være åtte år, når vi først er kommet til at en begrensning i botid er både nødvendig og saklig begrunnet.

Etter reglementets § 3 jf. § 8 fremgår det dessuten at Studentsamskipnaden har en rekke universelt utformede leiligheter og at studenter med spesielle behov har fortrinnsrett til disse leilighetene. Ombudet er kjent med at Studentsamskipnaden er fleksibel med å tilby disse studentene familiebolig dersom det ikke er tilstrekkelig antall universelt utformede studentboliger.

Ombudet er derfor kommet til at det ikke er uforholdsmessig å begrense adgangen til å leie studentboligene, når Studentsamskipnaden uansett må operere med en tidsbegrensning, og ingen studenter har noen garanti for å kunne fortsette leieforholdet.

På bakgrunn av dette mener ombudet at Studentsamskipnaden har dokumentert at tidsbegrensningen i botid i studentbolig gjennom Studentsamskipnaden på åtte år er nødvendig for å oppfylle et saklig formål, og ikke uforholdsmessig inngripende overfor studenter med nedsatt funksjonsevne.

Ombudet kan etter dette ikke se at reglementet for tildelinger av studentboliger indirekte diskriminerer studenter med nedsatt funksjonsevne.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet konkluderer med at Studentsamskipnaden i Y ikke handler i strid med forbudet mot indirekte diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4, ved å ha et reglement som tilsier at studenter maksimalt kan bo i en studentbolig i åtte år.